

הוספות והערות על "שלא לשנות מהמנהג"

ישנם עוד מנהגים שכתב נתיבי עם שנהגו שלא כדברי השו"ע:

בסימן רנ"ג ס"א: מרן בשו"ע הביא שתי דעות באיזה אופן מותר להשהות קדירה בערב שבת: דעת הרי"ף והרמב"ם שרק קדירה מבושלת כל צרכה והתבשיל מצטמק ורע לו – מותר להשהות ע"ג כירה שאינה גרופה או קטומה (דהיינו, אש חיה). ודעה שניה – דעת רש"י ר"י – אפילו אם התבשיל לא מבושל כ"צ אלא רק כמאכל בן דרוסאי (כחצי או שלישי בישול), מותר להשהותו ע"ג אש. מכיוון שהוא ראוי לאכילה על ידי הדחק, אין חשש שיבוא אדם לחתות בגחלים. ולמרות שלפי כללי הפסיקה היה ראוי לפסוק כדעה הראשונה – כותב נתיבי עם לפסוק להקל כסברא אחרונה. וזה המנהג שנהגו בירושלים כנגד דברי מרן בשו"ע.

בסימן רנ"ז ס"ח: בגמ' (שבת דף לד) נפסק שמותר לטמון בערב שבת רק בדבר שאינו מוסיף הבל (כגון: בגדים), ולא בדבר המוסיף הבל (כגון: גחלים או גפת של זיתים) שמא יטמון ברמץ ויחתה בו. ונחלקו הראשונים במקרה הבא: כשהקדרה מונחת על גבי אש באופן המותר ויש עליה בגדים השומרים על החום: לדעת ר' יונה – הבגדים נחשבים כמוסיפים הבל מחמת האש שתחת הקדרה ואסור לטמון בהם. ולדעת הרמב"ן – אין קשר בין האש לבין הבגדים, ומותר לטמון בהם כי אינם מוסיפים הבל מחמת עצמם. ופסק שו"ע כדעה הראשונה לחומרא. ועל כך כותב נתיבי עם שנהגו בירושלים מימי קדם להקל בכך כנגד מרן בש"ע.

אבל כשאנו עוסקים בהלכות תפילה וברכות – הרבה מנהגים שונו ע"פ דברי האר"י ז"ל. ומאז שהופצה תורתו, נהגו הספרדים ובמיוחד בירושלים כדבריו, ושינו מנהגים קודמים. לדוגמא:

בסימן סח' כותב נתיבי עם שמנהג הקהילות בא"י שאת הפיוטים שתוקנו לאמרם ביוצר או בעמידה ר"ה וביו"כ יאמרו אותם לאחר התפילה. וכן גם מי כמוך שבשבת זכור. וכן כל כיו"ב.

בסימן לח' ס"ו: נתפשט המנהג להניח תפילין בט' באב גם בשחרית כפי מנהג בית אל. (נגד מרן בשו"ע).

בסימן קא' ס"א: המתפלל תפילת העמידה לא משמיע אפילו לאזניו. זה מנהג ירושלים כדברי החיד"א ולא כדברי מרן.

בסימן קלט' ס"ג: המנהג בירושלים הוא שסומא עולה לתורה. שלא כדברי השו"ע.

ויש עוד דוגמאות. כל ספר נתיבי עם מלא מהם – מנהגים שהוא הביא שנהגו בירושלים (בעיקר בהלכות תפילה ובית הכנסת) בד"כ ע"פ דברי האר"י והחיד"א, היפך המנהגים שהובאו מהגלויות השונות.